

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

Naturreservatet

Sörbo södra

Heby kommun

- Länsstyrelsens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Beskrivning av naturreservatet
- Administrativa data
- Skäl för beslut
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossienr: 0331-02-135

Bildande av naturreservatet Sörbo södra i Heby kommun och fastställande av skötselplan

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), Sörbo södra som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga C, och de gränser som slutligen utmärks i fält.

För att säkerställa syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, se nedan under rubriken RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken skall gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A. Länsstyrelsen skall vara förvaltare av reservatet.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse skall även införas i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Sala Allehanda

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett mosaikartat område med gammal barrskog och myrmarker med en hög grad av naturlighet
- bibehålla eller öka arealen habitat för de arter som är beroende av biologiskt gammal och orörd skog med naturskogsartade kvalitéer och egenskaper som stora mängder död ved, gamla träd och ett varierat trädskikt
- bevara de upplevelsemässiga värden som är förknippade med äldre, förhållandevis orörda, naturskogsartade barrskogar

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Bevarandevärdena beskrivs mer utförligt under rubriken "Beskrivningsdel" i skötselplanen, bilaga A. Nedan ges endast en sammanfattande beskrivning.

Området är beläget i Heby kommun cirka 5 kilometer sydväst om Tärnsjö samhälle, i den naturgeografiska region som är benämnd "skogslandskapet söder om norrlandsgränsen".

Den dominerande skogstypen i området är grandominerad barrskog av frisk blåbärstyp. I svackor och lågt liggande partier återfinns mindre sumpskogsstråk och tallmossar. På de torra – friska markerna är jordarna i allmänhet tunna och ofta mycket blockrika. Just blockrikedomen, den småkuperade terrängen och de tillsynes slumpvis utkastade "jätte-blocken" är det som främst karaktäriserar området.

De biologiska bevarandevärdena är i huvudsak knutna till de äldre naturskogsartade barrskogsbestånden som återfinns på de torra – friska blockrika markerna. I dessa bestånd har ett extensivt skogsbruk bedrivits. Bitvis har skogen stått helt orörd under en längre tid. Det lågintensiva nyttjandet har lett till att skogsbestånden till stor del behållit naturskogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Den långa skogliga kontinuiteten visar sig i dag bland annat i det stora antalet gamla träd, mängden död ved och de rikliga förekomsterna av sällsynta och hotade arter.

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

ADMINISTRATIVA DATA

	Naturresevatets namn:	Sörbo södra
	RegDOS ID:	2002945
	Kommun:	Heby
	Socken:	Nora
	Fastigheter:	Sörbo 1:6 (del av)
./A	Markägare:	se skötselplan, bilaga A
	Förvaltare:	Länsstyrelsen
./A	Fastighetsanknutna rättigheter:	se skötselplan, bilaga A
./B	Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget 5 km SV om Tärnsjö. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga B.
./C	Gräns:	Området har markerats med skraffering på bifogad reservatskarta, bilaga C.
	Koordinat i rikets nät (RT90):	x = 6666500; y = 1557710
	Fastighetskarta: (Ekonomisk karta)	12H3b
	Terrängkarta: (Topografisk karta)	12H SV Tärnsjö
	Naturgeografisk region:	Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen
	Areal - reservatet:	Totalt 29,0 ha varav landareal 29,0 ha och produktiv skogsmark 27 ha
./A	Markslag och naturtyp:	se skötselplan, bilaga A

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

SKÄL FÖR BESLUT

Naturvärdesbedömning

Skogsvårdsstyrelsen har beskrivit en nyckelbiotop på 20,4 ha och flera sumpskogar, vilka ingår i reservatet. Här finns grandominerad barnnaturskog med värdefull kryptogamflora.

Prioriterade bevarandevärden

I reservatet är mycket av naturvärdena knutna till områdets långa skogliga kontinuitet och blockrikedom. Prioriterade arter är sådana som är knutna till dessa naturförhållanden. De presenteras närmare i skötselplanen, bilaga A.

Förutsättningar för att bevara värdena

Det som kan påverka områdets värden negativt är bl.a. produktionsinriktat skogsbruk, utträngning av vidkroniga träd, exploatering i form av bebyggelse eller vägar m.m., störd hydrologi samt gödslingspåverkan.

För att bevara och stärka områdets naturvärden införs föreskrifter mot bl.a. produktionsinriktat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Vissa skötselinsatser kommer att sättas in för att stärka naturvärdena.

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

Länsstyrelsen bedömer att bevarandet av områdets höga naturvärden är av allmänt intresse. För att bevara områdets naturvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt vissa skötselinsatser. Inskränkningar och skötselkrav är utöver vad markägaren kan förväntas svara för.

Skyddsformen naturreservat enligt miljöbalken har valts, för att kunna bevara områdets naturvärden långsiktigt. Vid reservatsbildning kan föreskrifter om begränsningar i markanvändning och föreskrifter om skötsel införas, och området får därigenom ett varaktigt skydd. Området är för stort för att skydda som biotopskyddsområde.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv, liksom med övriga åtaganden som berör området såsom den kommunala översiktsplanen (se även under "Andra föreskrifter som gäller för området", sidan 10 i detta beslut).

För området finns inte detaljplan eller områdesbestämmelser.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
Sörbo södra

6(13)

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

Intresseprövning

Enligt 7 kap 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd.

Länsstyrelsens bedömning är att de föreskrifter som beslutet anger krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (se även under "Förutsättningar för att bevara värdena"). Föreskrifterna begränsar heller inte markägarens rättigheter att använda området för t.ex. jakt med undantag av fågeljakt.

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3

TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 - 19 52 01 E-POST: uppsala@lansstyrelsen.se

POSTGIRO: 3 51 73-4 / 6 88 03-6 ORGANISATIONSNUMMER: 202100-2254 (VAT SE202100225401)

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - åtgärder vid tillsyn och underhåll av befintliga vägar,
2. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplats markerade på skötselkartan (bilaga D),
 - körning vid brandbekämpning,
 - körning med mindre motordrivet fordon i samband med uttransport av fäلت klövvilt,
3. anordna upplag med undantag för
 - tillfälligt virkesupplag på befintlig öppen plats intill vägen i samband med avverkning,
4. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
5. tillföra växtnäringssämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken,
6. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd, vindfälln och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - röjning av befintliga siktgator för jakt,
 - nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
 - underhåll av befintlig skogsbilväg med tillhörande diken (bilaga D),
7. införa för trakten främmande växtart och djurart/ras,

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

8. sätta upp saltsten eller utfordra vilt med undantag för
 - stödåtgärder för utrotningshotad art,
9. upplåta mark för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon med undantag för tillfällig parkering på anvisad parkeringsplats enligt skötselplan,
10. bedriva jakt på fågel,
11. uppföra byggnad eller därmed jämförbar annan anläggning,
12. anlägga väg, parkeringsplats, stig, led, spång eller bro med undantag för
 - anläggandet av enklare, mindre parkering vid plats för vändplan på befintlig skogsbilväg,
 - förlängning och underhåll av skogsbilvägen söderut genom reservatet,
13. uppföra mast, torn, vindkraftverk, antenn eller liknande anläggning,
14. dra fram mark eller luftledning,
15. i vetenskapligt syfte vidta åtgärd som strider mot föreskrifterna. Tillstånd kan lämnas till sådan åtgärd som är av särskilt intresse och inte skadar bevarandevärdena.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla:

1. utmärkning av reservatets gränser och uppsättning av informationstavlor,
2. anläggande och underhåll av enklare, mindre parkeringsplats,
3. genomförande av åtgärder för att främja biologisk mångfald, t.ex. naturvårdsinriktad avverkning,
4. genomförande av undersökningar av djur-, växt- och svamparter samt av mark- och vattenförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av reservatsförvaltaren och att allt utfallande virke tillfaller staten.

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar skall förbud gälla att:

1. tälta,
2. göra upp eld,
3. cykla eller rida annat än på befintlig skogsbilväg,
4. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
6. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på något annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag, med undantag för plockning av matsvamp, frukt och bär,
7. fänga, döda eller bortföra djur, föra bort ägg, rom eller bo eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
8. insamla och föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur,
9. utan Länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar,
10. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
11. sätta upp tavla, skylt, affisch, orienteringskontroll, andra markeringar eller permanent snitsla spår,
12. framföra motordrivet fordon annat än på väg och på iordningsställd parkeringsplats.

Ovanstående föreskrifter under A och C skall inte utgöra hinder för förvaltaren att genomföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel enligt fastställd skötselplan.

Föreskrifter under C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt med undantag av fågeljakt.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
Sörbo södra

10(13)

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

Andra föreskrifter som gäller för området

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fasta fornlämningar är skyddade enligt 2 kap lagen om kulturminnen m.m. (1988:950)

Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3

TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 - 19 52 01 E-POST: uppsala@lansstyrelsen.se

POSTGIRO: 3 51 73-4 / 6 88 03-6 ORGANISATIONSNUMMER: 202100-2254 (VAT SE202100225401)

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossienr: 0331-02-135

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet aktualiserades av att områdets naturvärden uppmärksammades i samband med nyckelbiotopsinventeringen i mitten av 1990-talet. Området tillhörde då Västmanlands län. Större delen av det berörda området befanns uppfylla nyckelbiotopskriterierna varefter biotopen registrerades hos dåvarande Skogsvårdsstyrelsen. I samband med att reservatsplanerna väcktes utfördes ytterligare inventeringar i Länsstyrelsen i Västmanlands regi för att öka kunskapsunderlaget, detta skedde under hösten 2000. I januari 2005 kontaktades markägarna och en dialog om områdets framtid, och förutsättningarna för ett bilda ett naturreservat, inleddes. År 2007 överfördes Heby kommun till Uppsala län och ärendet övertogs av Länsstyrelsen i Uppsala län. Under ärendets gång har möten och samtal förts med markägarna och deras ombud. Länsstyrelsen har haft löpande kontakter med Skogsvårdsstyrelsen (Skogsstyrelsen efter årsskiftet 2005/2006).

Förvaltare av reservatet kommer att vara Länsstyrelsen

Förslag till reservatsbeslut och skötselplan remitterades år 2006 till markägare, sakägare, berörda myndigheter och organisationer. Yttrande inkom från en markägare och SGU.

Markägaren motsatte sig i remissvaret att reservatet bildas. Om reservatet ändå skulle bildas har markägaren yrkat att fällt vilt och inte bara fälld älg ska få transporteras i terrängen med mindre motordrivet fordon. Sedan dess har en uppgörelse kommit till stånd med markägarna i och med att avtal om intrångsersättning har tecknats.

SGU har lämnat kompletterande uppgifter om berggrund vilka förts in i beslutet.

Länsstyrelsen har enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning utrett föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumenterat dessa i en konsekvensutredning. Sakägare med flera har beretts tillfälle att yttra sig över utredningen.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT
Sörbo södra

12(13)

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossiernr: 0331-02-135

Beslutet kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga E.

Beslut i detta ärende har fattats av tf landshövding Leif Byman. I den slutliga handläggningen deltog även chefsjurist Christer Segerström, länsantikvarie Agneta Åkerlund, tf länsarkitekt Mats Hellberg, tf miljövardsdirektör Mona J-Åkerström och naturvårdshandläggare Rolf Sturegård, föredragande.

Leif Byman

Rolf Sturegård

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Reservatskarta, skala 1:10 000
- D. Skötselområdeskarta, skala 1:5 000 (ortofoto)
- E. Hur man överklagar

2009-12-16

Dnr: 511-10317-09
Dossier: 0331-02-135

SÄNDLISTA

Enåker-Södra Nora viltvårdsområde, 810 40 HEDESUNDA
Banverket, Mellersta banregionen, Box 417 , 801 05 GÄVLE
Bergsstaten, Slaggatan 13 ,791 71 FALUN
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 1350, 751 43 UPPSALA
Vägverket, Region Mälardalen, Box 1140, 631 80 ESKILSTUNA
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670 ,751 28 UPPSALA, SGU@SGU.se
Lantmäterimyndigheten i Uppsala län, Box 896, 751 09 UPPSALA
Länsstyrelsen i Västmanlands län, Natur- och kulturmiljöenheten, 721 86 Västerås
Heby kommun, Tingsgatan 11, 744 88 HEBY
Skanova, Box 93, 123 22 FARSTA
Vattenfall Eldistribution AB, 162 87 STOCKHOLM
Naturskyddsföreningen Uppsala län, Lägerhyddsvägen 2, 752 37 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala län, 752 26 UPPSALA
Naturskyddsföreningen Heby.
Entomologiska föreningen i Uppland, 754 37 UPPSALA
Upplands botaniska förening, 753 18 UPPSALA
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA
Uppsala Svampklubb, 740 20 VÄNGE
Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 UPPSALA
Kulturmiljöenheten
Plan- och bostadsenheten
Landsbygdsenheten

Skötselplan för naturreservatet

Sörbo södra

Heby kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	3
Administrativa data	3
Föreskrift utöver reservatsbeslut	3
Naturvärdesbedömning	3
Allmän beskrivning	3
Områdets bevarandevärden	3
Biologiska värden	3
Kulturhistoriska värden	3
Värden för friluftslivet	3
Prioriterade bevarandevärden	3
Referenser	3
Publicerade skrifter	3
Opublicerade skrifter	3
Kartmaterial	3
PLANDEL	3
Allmänt och övergripande om skötseln och bevarandemålen	3
Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel	3
Skötselområde A: Grandominerad barrskog - 22,2 ha	3
Skötselområde B: Tallmyr - 5,3 ha	3
Skötselområde C: Sumpskog - 1,6 ha	3
Anordningar för friluftslivet	3
Upplysningar	3
Bränder	3
Vägar (inklusive vägdiken)	3
Upplag m.m.	3
Ridning	3
Jakt och fiske	3
Fauna- och floravård	3
Fornlämningar	3
Kulturlämningar	3
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	3
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	3
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	3

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om bevarande av naturreservatets värden. Planens mål är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period, ca 10 år. Skötselplanen ska således med bevarat syfte kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen ska underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att:

- bevara ett mosaikartat område med gammal barrskog och myrmarker med en hög grad av naturlighet
- bibehålla eller öka arealen habitat för de arter som är beroende av biologiskt gammal och orörd skog med naturskogsartade kvalitéer och egenskaper som stora mängder död ved,
- gamla träd och ett varierat trädsikt
- Bevara de upplevelsemässiga värden som är förknippade med äldre, förhållandevis orörda, naturskogsartade barrskogar

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativa data

Naturresevatets namn: Sörbo södra

RegDOS ID: 2002945

Kommun: Heby

Socken: Nora

Fastigheter: Sörbo 1:6 (del av)

Markägare: Enskilda

Förvaltare: Länsstyrelsen

Fastighetsanknutna rättigheter: Medlem i gemensamhetsanläggningen Nickelsbo g:a 1

./B

Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget 5 km SV om Tärnsjö
Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.

./C

Gräns: Området har markerats med skraffering på
bifogad reservatskarta, bilaga C.

Koordinat i rikets
nät (RT90): x = 6666500; y = 1557710

Fastighetskarta:
(Ekonomisk karta) 12H3b

Terrängkarta:
(Topografisk karta) 12H SV

Naturgeografisk region: Skogslandskapet omedelbart söder om norrlandsgränsen

Areal - reservatet: Totalt 29,0 hektar, varav landareal 29,0 ha och produktiv
skogsmark 27,0 ha och impediment 2 ha

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

Markslag och naturtyp: Äldre barrskog, tallmosse, sumpskog
(ungefärliga arealer)

Naturtyper enligt

Natura 2000: Västlig taiga, undergrupp naturlig gammal blandskog (9010) *
29 ha

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv

Föreskrift utöver reservatsbeslut

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fasta fornlämningar är skyddade enligt 2 kap lagen om kulturminnen m.m.
(1988:950)

Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med
vissa förbud mot körning i terräng.

Naturvärdesbedömning

Skogsvårdsstyrelsen har beskrivit en nyckelbiotop på 20,4 ha och flera sumpskogar,
vilka ingår i reservatet. Nyckelbiotopen utgörs av grandominerad barrnaturskog med
värdefull kryptogamflora.

Allmän beskrivning

Området ligger cirka fem kilometer sydväst om Tärnsjö tätort, väster om väg 67. Tre
kilometer väst-nordväst om reservatsområdet ligger Färnebofjärdens nationalpark
och Östa naturreservat.

Reservatet breder ut sig över flacka till svagt kuperade marker. I väst återfinns en
mindre höjdrygg som sträcker sig i nord-sydlig riktning. De friska-torra markerna är
mycket blockrika och området får en speciell karaktär av de till synes slumpvis
utkastade jätteblocken. Marken är i allmänhet frisk men i svackor och lågt belägna
områden finns fuktiga till blöta partier, bitvis är marken mycket blöt med öppna
vattenspeglar. Enstaka äldre diken finns inom området, bland annat i nordväst.

Fastmarksskogen i området utgörs i huvudsak av naturskogsartad grandominerad
barrskog av frisk blåbärstyp. I terrängsvackorna finns mindre sumpskogsområden
och fuktstråk. På den fuktiga – blöta marken är skvattramtallmossar den
dominerande naturtypen.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

Historisk och nuvarande markanvändning

På Laga skifteskartan från 1864 är det område som idag är naturreservat omnämnt som "Sörskogen". Med undantag av en myr eller mosse i nordväst, som sannolikt slåtrades, betecknades resterande område som ren utmark och beskrivs i tillhörande text med ord som kärrland, stenbunden skogsmark, bergbunden skogsmark, "wextlig skogsmark" och mosse. På bladet "Lindsbro", Sveriges geologiska undersökning (1865), återfinns en väg 200 – 300 meter sydväst om reservatsområdet. Vägen slutar i anslutning till Nickelsbobäcken där "Sörbo såg" låg vid tiden för kartans upprättande. På den häradsekonomiska kartan från 1907 är sågen varken utmärkt eller omnämnd och vägen är utmärkt som en mindre stig. Myrmarken som tidigare hävdats har vid den här tiden hunnit växa igen och är på kartan utmärkt som lövrik barrskog.

Även om stora delar av området stått orört under en längre tid har ett extensivt skogsbruk bedrivits i vissa delar även i sen tid. Förhållandevis färsk stubbar återfinns på flera platser inom reservatsområdet. Några omfattande åtgärder som påverkat skogsstrukturen i någon väsentlig omfattning finns det dock inte några spår efter.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

(Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.)

Delar av området har tidigare plockhuggits men i övrigt finns det inte några spår efter mer omfattande skogsbruksåtgärder. Det extensiva brukandet visar sig i dag framförallt i trädskiktets varierade åldersstruktur och skiktning, de gamla träden och den förhållandevis stora mängden död ved. De naturskogsartade egenskaperna och strukturerna har framförallt utvecklats genom naturliga processer där vind, vatten och skogspatogener spelat en betydande roll. Trädskiktets orörda karaktär och den rika förekomsten av substrat och strukturer, där bl.a. död ved och skuggade blocksidor/lodytor spelar en viktig roll, skapar tillsammans utmärkta livsbetingelser för ett flertal ovanliga eller hotade arter. I området finns också ett flertal rödlistade arter, signalarter och mindre allmänna arter. Signalarter är arter som är starkt knutna till skogsbiotoper med höga naturvärden och sällan uppträder i bestånd med låga naturvärden. Dessa arter har precis som de rödlistade arterna och flertalet av de mindre allmänna arterna mycket snäva och specifika krav på den omgivande miljön. Förekomsten av dessa ofta svårspredda och krävande arter visar dels att det under en längre tid funnits relativt god tillgång på lämpliga substrat, i det här fallet främst död ved och skuggade blocksidor/lodytor, dels att mikroklimatet varit gynnsamt och stabilt under en längre tid, vilket bekräftar att skogsskötseln varit lågintensiv under en lång tid. Avverkningar och kraftiga gallringar leder nämligen till ökad solinstrålning och minskat vindskydd vilket resulterar i ett varmare och torrare

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

mikroklimat vilket missgynnar i princip alla i området förekommande skyddsvärda arter. I området finns bl.a. de vedlevande rödlistade arterna vedtrappmossa och stjärntagging som är uttorkningskänsliga och beroende av ett oförändrat fuktigt mikroklimat och främst förekommer i fuktiga gamla granskogar eller sumpskogar. Här finns också den rödlistade rundfjädermossan som främst förekommer på undersidan av block i rasmarker eller i mindre blockansamlingar eller på solitärblock i slutna skog samt de i regionen mindre vanliga arterna skuggblåslav, grov fjädermossa och nordlig fjädermossa vilka också växer på block eller klippor och som kräver hög luftfuktighet. En annan intressant art som förekommer i området är stor ärgmossa som är ovanlig i östra Sverige och som växer både på bark av lövträd och på sten

Intressant är också att den rödlistade tretåiga hackspetten har setts i området även om någon häckning inte har konstaterats.

Fastmarksskogen i området utgörs i huvudsak av naturskogsartad grandminerad barrskog av frisk blåbärstyp. I de förekommande terrängsvackorna finns mindre sumpskogsområden och fuktstråk. På den fuktiga – blöta marken är skvattramtallmossar den dominerande naturtypen. Trädskiktet i området är i allmänhet väl skiktat och inkluderar träd av olika åldrar och trädslag. Här finns inslag av äldre tallöverståndare, grova gamla granar och äldre myrtallar med karaktäristisk ”pansarbark”. Det största inslaget av triviallövträd återfinns i övergångszonen (laggen) mellan våtmarkerna och fastmarkerna. Här finns inslag av framförallt glasbjörk och klibbal medan det på fastmarkerna främst finns vårtbjörk insprängt i de barrträdsdominerade bestånden.

Delar av området är mycket blockrikt. Detta gynnar epilitiska (berg- och stenbundna) kryptogamer. Växtplatser och substrat finns i form av jätteblock med lodytor och överhäng, samt blockansamlingar med skrymslen. I delar av området finns stora mängder död ved, både i form av torrakor och lågor. Förekomsten av lågor i olika nedbrytningsstadier tyder på att det kontinuerligt tillförts ny död ved och att det funnits död ved i området under en längre tid.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier 0331-02-135

Skyddsvärda arter:

Art		Kategori	Skötselområde
<u>Mossor</u>			
<i>Anastrophillum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	NT	A, B
<i>A. saxicola</i>	Blocktrappmossa		A
<i>Anomodon viticulosus</i>	Grov baronmossa	S	A
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	S	A
<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa	A, §	A
<i>Dicranum flagellare</i>	Flagellkvastmossa	S	A
<i>Homalia trichomanoides</i>	Trubbfjädermossa	S	A
<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlocksmossa	S	A
<i>Jungermannia leiantha</i>	Rörsvepemossa	S	A
<i>Lejeunea cavifolia</i>	Blåsflikmossa	S	A
<i>Mnium stellare</i>	Blek stjärnmossa	S	A
<i>Neckera besseri</i>	Rundfjädermossa	NT	A
<i>N. complanata</i>	Platt fjädermossa	S	A
<i>N. crispa</i>	Grov fjädermossa	S	A
<i>N. oligocarpa</i>	Nordlig fjädermossa	S	A
<i>Sphagnum quinquefarium</i>	Kantvitmossa	S	A
<i>S. wulfianum</i>	Bollvitmossa	S	A, B
<i>Zygodon baumgartneri</i>	Stor ärgmossa		A
<u>Lavar</u>			
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	S	A, B
<i>Arthonia leucopellaea</i>	Kattfotslav	S	A
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	Gulnål	S	A, B, C
<i>C. chlorella</i>	Kornig nållav	S	A
<i>Hypogymnia farinacea</i>	Grynig blåslav		A
<i>H. vittata</i>	Skuggblåslav	S	A, B
<i>Icmadophila ericetorum</i>	Vitmosslav	S	B
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranslav		A, B, C
<i>Microcalicium ahlneri</i>	Kortskafad ärgspik	S	A
<u>Svampar</u>			
<i>Asterodon ferruginosus</i>	Stjärntagging	NT	A
<i>Leptoporus mollis</i>	Kötticka	S	A
<i>Phellinus chrysoloma</i>	Granticka	S	A
<i>Phellodon niger</i>	Svart taggsvamp	NT	A
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Gränsticka	NT	A
<i>P. pini</i>	Tallticka	S	A
<i>P. viticola</i>	Vedticka	S	A
<u>Fåglar</u>			
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	VU	C

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst i Sverige

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2005):

CR = Critically endangered	Akut hotad
EN = Endangered	Starkt hotad
VU = Vulnerable	Sårbar
NT = Near threatened	Missgynnad
DD = Data deficient	Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

De svagt kuperade moränmarkerna är till stora delar blockiga till storblockiga. På enstaka plats är marktäcket så tunt att berget går i dagen. Berggrunden består av grå till grårod, finkornig till medelkornig granit.

Kulturhistoriska värden

Inga fornlämningar har hittats inom reservatet.

Värden för friluftslivet

Området ska nyttjas efter dess naturgivna förutsättningar. Besöksfrekvensen är troligen låg och området har förmodligen mest nyttjats av närboende, jägare, svamp- och bärplockare. Skogsstrukturen, trädskiktets relativa orördhet och den höga andelen hotade och rödlistade arter medför att området kan vara intressant och ha en viss betydelse för allmänbildningen och forskningen.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: naturskogsartad grandominerad barrskog

Strukturer: gamla barrträd, död ved, stora stenblock

Växt-, svamp- och djursamhällen: mossor, vedsvampar, lavar, fåglar

Arter: Rundfjädermossa, grov fjädermossa, nordlig fjädermossa, stor ärgmossa, stjärntagging, gränsticka, skuggblåslav, vedtrappmossa, tretåig hackspett

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

Referenser

Publicerade skrifter

Artdatabanken. Artfaktablad, rödlistade arter. www.artdatabanken.se
Ehnström, B & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
Gärdenfors, U. (ed.) 2005: Rödlistade arter i Sverige 2005 - The 2005 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Hallingbäck, T. 1995 Ekologisk Katalog över Lavar. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
Hallingbäck, T. 1996 Ekologisk Katalog över Mossor. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
Möller H. 1993: Beskrivning till jordartskartan Uppsala NV serie Ae113. Sveriges Geologiska Undersökning.
Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
Nordiska ministerrådet, 1984.: Naturgeografisk naturindelning av Norden.
Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se/>, citerad 15/5 2005.

Opublicerade skrifter

Pettersson, T. 2000. Naturinventering av *Sörbo norra* respektive *Sörbo södra*. Länsstyrelsen i Västmanlands län.
Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.

Kartmaterial

Häradskartan från 1905
Laga skifteskarta 1884
Jordartskartan 11 I Uppsala NV. SGU serie Ae113 Sveriges Geologiska Undersökning 1992.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier 0331-02-135

PLANDEL

Allmänt och övergripande om skötseln och bevarandemålen

Bevarandemålen för skötselområdena ska bidra till att uppnå och upprätthålla syftet med naturreservatet.

Punktinsatser för att tillskapa död ved, gynna enskilt värdefulla trädindivider eller gynna föryngring av lövträd eller tall kan genomföras vid behov.

Om brand uppstår ska eventuell brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt.

Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel

/C

Reservatet har delats upp i 3 skötselområden. För avgränsning av områdena A-C se skötselområdeskarta, bilaga C.

Skötselområde A: Grandominerad barrskog - 22,2 ha

Beskrivning:

Området utgörs till allra största delen av en nyckelbiotop bestående av grandominerad barnaturskog av frisk blåbärstyp. I söder ingår ett mindre område med yngre talldominerad ungskog (25–40 år). Marken i skötselområdet är bitvis storblockig. Lövinslaget utgörs av vårtbjörk, samt klibbal och glasbjörk i fuktsvackor och övergångszoner mot sumpskog. Beståndet är olikåldrigt. Granar av hög ålder (120–130 år) är inte ovanliga, i synnerhet senvuxna träd i fuktigare partier. I trädskiktet finns även inblandning av många tallöverståndare (150–200 år). Gallringshuggning har förekommit längre tillbaka i tiden, samt plockhuggning på senare tid, det senare dock i mindre omfattning. Den ställvis rika ansamlingen av lågor i olika nedbrytningsstadier talar för att området stått orört under lång tid. Fynd av stjärntagging och gränsticka indikerar lågakontinuitet. Blockrikedomen gynnar många stenlevande kryptogamer. Växtplatser och substrat finns i form av flera jätteblock med lodytor och överhäng, samt blockansamlingar med skrymslen. Förekomst av exempelvis skuggblåslav, rundfjädermossa och nordlig fjädermossa indikerar sedan lång tid fuktiga och ostörda förhållanden.

Bevarandemål: Naturskog.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

- Den grandominerade barrskogen ska ha en hög grad av naturlighet och utgöra en lämplig livsmiljö för hotade arter som är beroende av ostörda naturförhållanden och ett stabilt mikroklimat
- I området ska det finnas lämpliga strukturer och substrat för bland annat kryptogamer och insekter som är beroende av grov död barrved eller ostörda storblockiga miljöer. Prioriterade arter är bland annat rundfjädermossa, svart taggsvamp, stjärntagging och gränsticka.
- Lågor nyproduceras kontinuerligt. På sikt bör volymen död ved motsvara minst 20 % av virkesförrådet.
- På sikt bör det inom skötselområdet produceras minst 10 kubikmeter färsk grov död barrved per år
- Lövträd bör på sikt utgöra minst 10 % av virkesförrådet.
- Området ska vara hydrologiskt opåverkat.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

Skötselområde B: Tallmyr - 5,3 ha

Beskrivning:

Fyra enskilda objekt bestående av klenvuxen talldominerad sumpskog. Markvegetationen utgörs huvudsakligen av skvattramtyp men övergår fläckvis i starttyp. I trädskiktet finns en påtaglig inblandning av äldre myrtallar med karakteristisk pansarbark och utbredda kronor. Längs laggzonen förekommer gran, samt glasbjörk och klibbal på socklar. Förutom många kläna torrakor, förekommer vedsubstrat i form av klenved i övergångszonen mot fastmark. I området har bland annat vedtrappmossa, bollvitmossa, gulnål, skuggblåslav och vitmossav påträffats.

Bevarandemål: Tallmyr

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Skvatramtallmossarna ska vara flerskiktade, luckiga och ha ett stort inslag av äldre tallöverståndare.
- Andelen död ved bör på sikt motsvara cirka 20 % av virkesförrådet
- Områdena ska ha en ostörd hydrologi med naturliga vattenståndsfluktuationer.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier 0331-02-135

Skötselområde C: Sumpskog - 1,6 ha

Beskrivning: Delområdet utgörs av en tät blandsumpskog i gallringsfas. Genom området går ett dike som dränerar den närmast intilliggande marken. I området finns stora mängder död klenved.

Bevarandemål: Sumpskog
Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Den hydrologiska påverkan i området ska minskas till den grad att områdets naturliga vattenregim präglar vegetationen.
- Stora mängder död ved ska förekomma i området, framförallt i form av stående torrträd.

Skötselåtgärder: Hydrologin bör återställas genom igenläggning av dike. I övrigt inga åtgärder.

Anordningar för friluftslivet

./D (Se bilaga D för friluftsanordningarnas/-anläggningarnas läge.)

Beskrivning: Områdets begränsade storlek gör att det är extra känsligt för ett högt besöksstryck. Området får dock nyttjas i den mån de naturgivna förutsättningarna tillåter det.

Bevarandemål:

- Reservatsgränsen är tydligt markerad i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer i "Att skylta skyddad natur"
- Minst en väl underhållen reservatsskylt finns i reservatet
- Parkeringsplats finns

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Røj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Sätt upp en reservatsskylt, se bilaga D
- Anlägg en parkering vid den tidigare vändplanen

Löpande:

- Røjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skylt vid behov.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

Upplysningar

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter en eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag måste dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs stigar

Vägar (inklusive vägdiken)

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken) inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras. Vägen kommer att ingå i en gemensamhetsanläggning.

Upplag m.m.

Tillfälliga upplag får upprättas av förvaltaren i samband med skötsel av området. Förvaltaren får även ställa upp manskapsbodan i samband med skötselinsatser.

Ridning

Det är förbjudet att rida på annat än befintlig skogsbilväg

Jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning med undantag för fågeljakt som är förbjuden. Befintliga jaktorn och siktgator får underhållas. Nya jaktorn och siktgator får ej uppföras utan Länsstyrelsens tillstånd. Uppsättning av saltstenar och utfodring av vilt är inte tillåtet

Fauna- och floravård

Eventuella åtgärder som kan behövas till stöd för hotade eller sällsynta arter får göras inom reservatet.

Fornlämningar

Fasta fornlämningar är skyddade enligt lagen om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950). Åtgärder som rör fornlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Kulturlämningar

Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

2009-12-16

Dnr 511-10317-09
Dossier nr 0331-02-135

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärder ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs varje år för:

- Reservatsskyltar och parkeringsplats

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart sjätte år för:

- Gränsmarkeringar.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart 12:e år för:

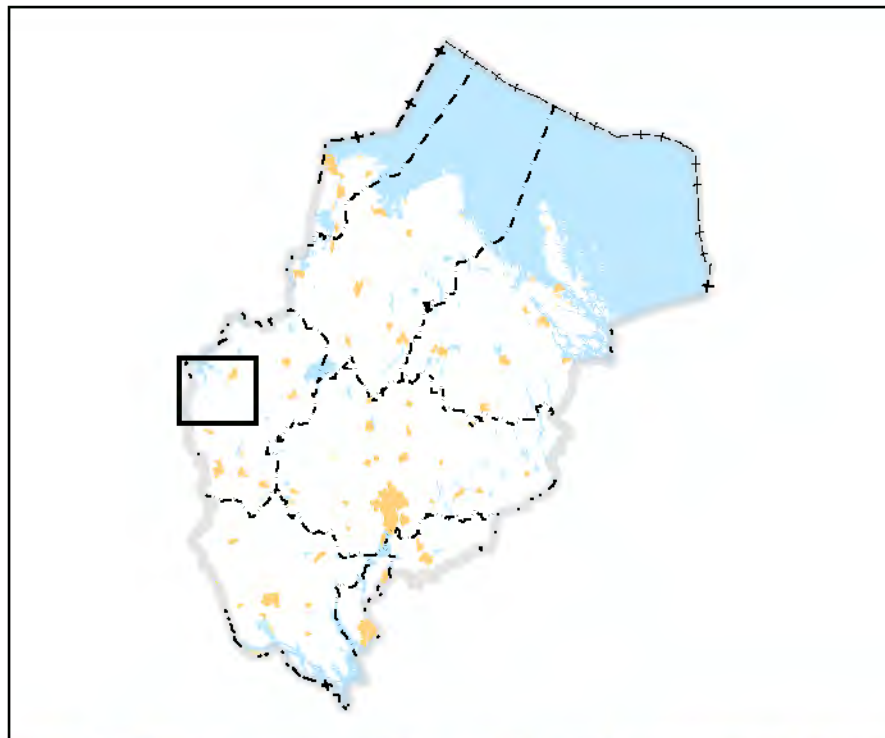
- Förekomst av prioriterade arter.
- Vegetationsstrukturer (t ex dominerande trädslag, lövinslag, bryn).

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål görs vart 18:e år för:

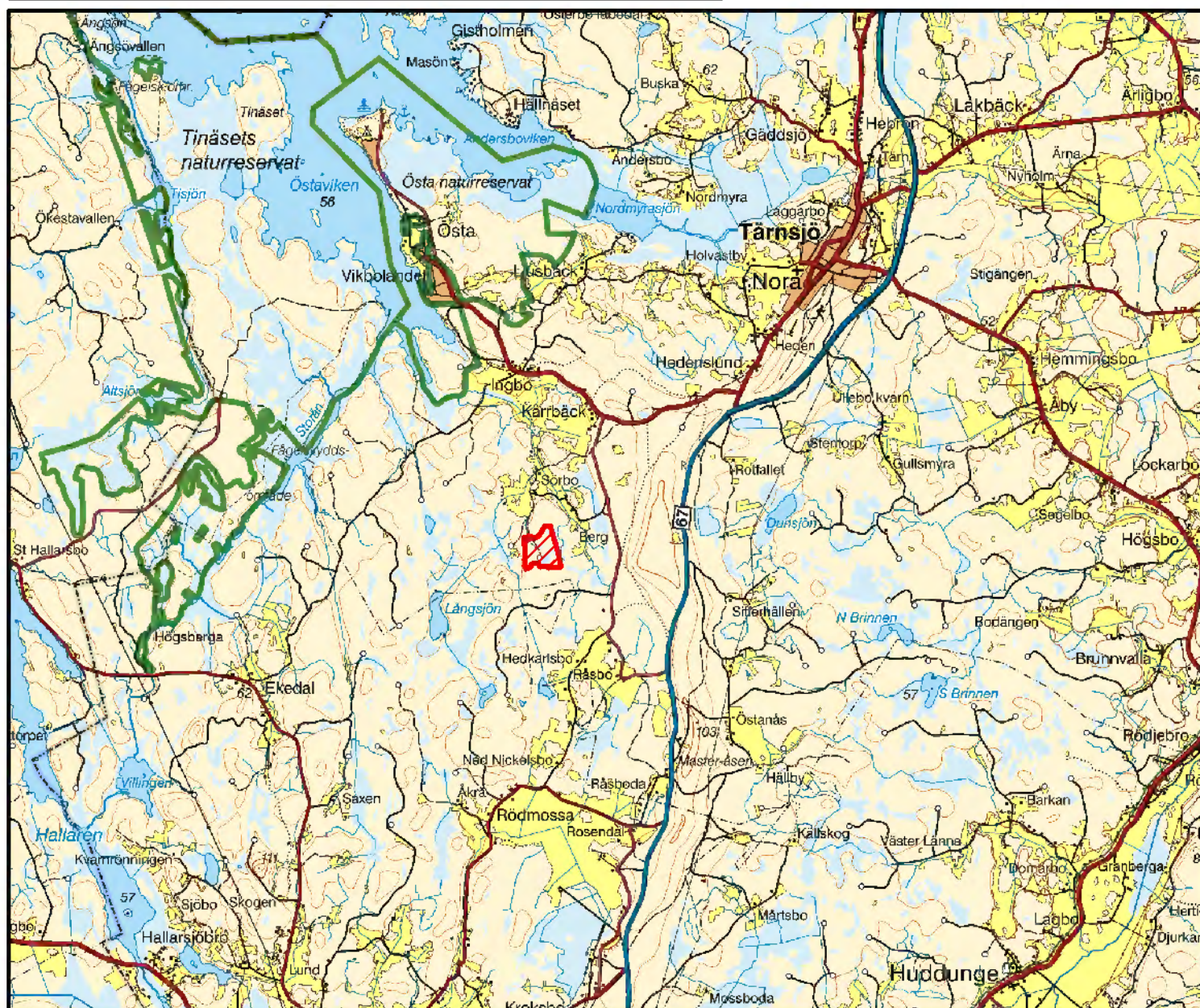
- Utbredning av naturtyper.
- Död ved
- Områdets hydrologi

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Skötselåtgärd	Prio	När	Skötselomr.	Finansiering
Ny parkeringsplats	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Reservatsskyltar	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Städning	1	Löpande	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Varje, vart 6:e, 12:e och 18:e år enligt ovan.	Alla	Skötselanslag
Tillsyn att regler och föreskrifter i reservatet följs	1	Kontinuerligt	Alla	Ramanslag
Återställande av hydrologi	2	Inom 10 år	C	Skötselanslag

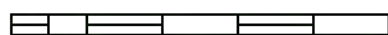

Bilaga B. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2009-12-16, dnr 511-10317-09.
Naturreseptatet Sörbo Södra
Heby kommun.

© Lantmäteriet 2005, Ur GSD-vätkartan ärende 106-2004/188C

0 1 2 3 4 5 kilometer

Skala 1:100 000

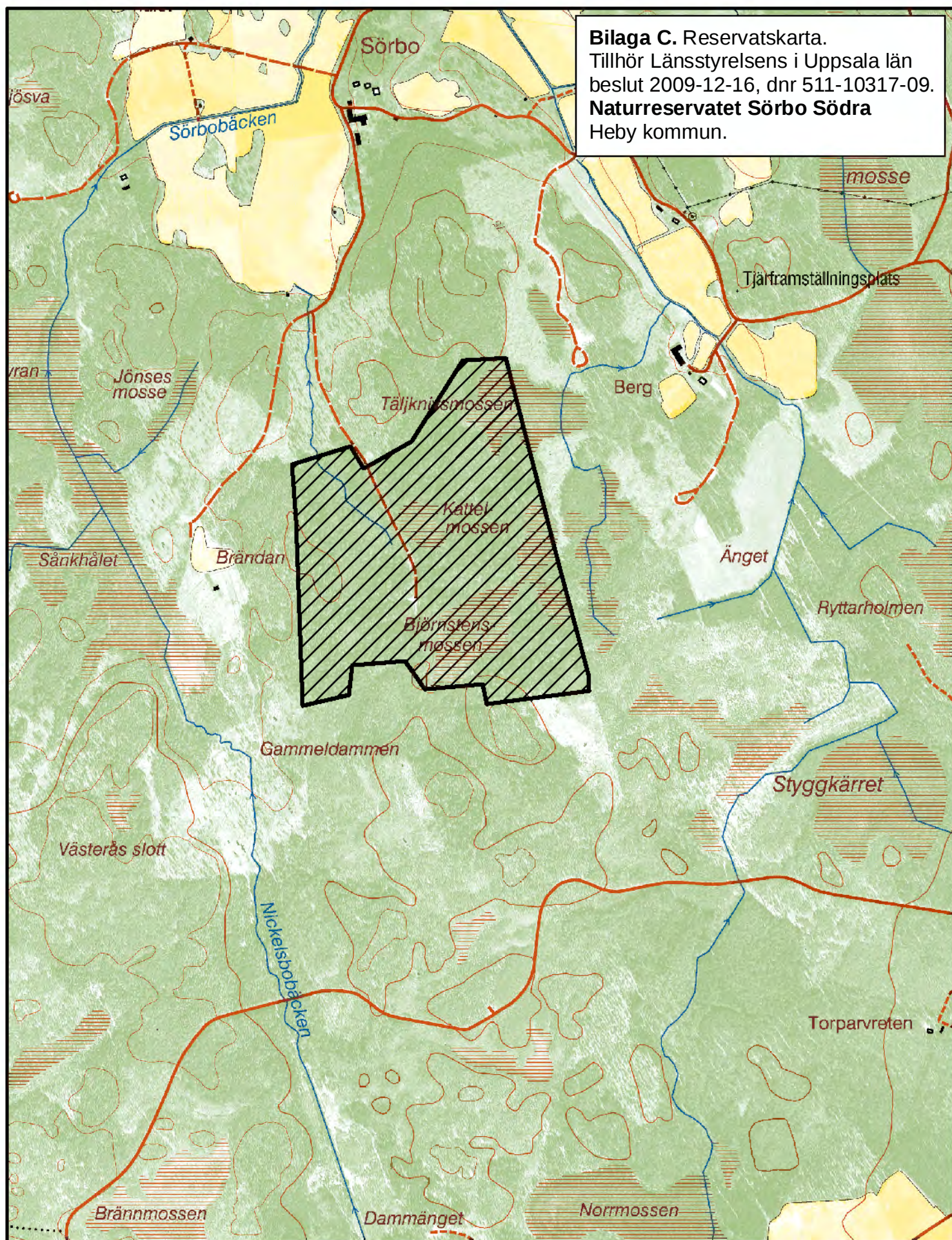

Naturreseptatet

Bilaga C. Reservatskarta.

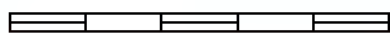
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2009-12-16, dnr 511-10317-09.

Naturreseptet Sörbo Södra
Heby kommun.

© Lantmäteriet 2005, Ur GSD-fastighetskartan ärende 106-2004/188C

0 100 200 300 400 500 meter

Skala 1:10 000

Reservatsgräns

Bilaga D. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2009-12-16, dnr 511-10317-09.
Naturreservatet Sörbo Södra
Heby kommun.

Teckenförklaring

 Reservatsgräns

 A-C Delområden

 Informationsskylt

 Parkeringsplats

